

Foreldre kommer sjelden etter

Noen enslige mindreårige asylsøkere som fikk oppholdstillatelse i Norge, har i ettertid også fått sine foreldre til landet. Det gjaldt ikke mange, kun 4 prosent i perioden 1996-2005. I de fleste tilfellene var det mor som kom etter.

Da det ble registrert et økende antall enslige mindreårige asylsøkere i Norge på begynnelsen av 2000-tallet, var det mange som antok at dette også ville føre til en betydelig innvandring av foreldre. Omfanget av gjenforeninger fremkommer i Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikksystem og Utlendingsdirektoratets registre. Både innvandringsvedtak og innvandringsår har en betydning for gjenforening med foreldre, slik forvaltningspraksis på området viser.

Fire prosent gjenforent

Blant enslige mindreårige som ble bosatt i perioden 1996-2005, er det kun 4 prosent som i ettertid har fått foreldre til Norge, viser tabell 1. Tabellen gir en oversikt over enslige mindreårige med og uten foreldre i Norge. I 89 tilfeller har mor og/eller far innvandret til Norge. Blant dem som har fått sine foreldre til Norge, er det mest vanlig at det kun er mor som er kommet. Bare i seks tilfeller er barnet gjenforent med far alene. 28 enslige mindreårige asylsøkere har begge foreldrene i Norge.

De fleste uten rett til gjenforening

Ved søknad om familiegjenforening er det viktig på hvilket grunnlag den enslige mindreårige har fått opphold i Norge (St.meld. nr. 17:2000-2001). Blant alle enslige mindreårige som ble bosatt i perioden 1996-2005, er det 13 prosent som har fått asyl, hvorav de fleste er kommet som overføringsflyktninger (tabell 2). Dette er enslige mindreårige som er på flukt fra for eksempel krig, borgerkrig eller menneskerettighetsovergrep. Enslige mindreårige som har fått opphold på et slikt grunnlag, ville fått opphold uansett alder og har rett til familiegjenforening med foreldre og søsken under 18 år som bor sammen med foreldrene, og ikke har stiftet egen familie. Dersom foreldrene er blitt oppsporet, er det altså sannsynlig at disse gjenforenes med barnet ved at de kommer til Norge. Likevel ser vi av tabell 2 at andelen som får familie til Norge blant alle enslige mindreårige med asyl i Norge, er lav. I underkant av 10 prosent av disse er blitt gjenforent med foreldrene.

De fleste enslige mindreårige i Norge, i alt 85 prosent, har fått oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Det betyr at de får opphold i Norge av sterke menneskelige hensyn fordi de er under 18 år, og fordi Utlendingsdirektoratet ikke har identifisert foreldre eller andre nære omsorgspersoner i hjemlandet

Utvalget for analysen omfatter alle enslige mindreårige asylsøkere som fikk oppholdstillatelse og ble bosatt av kommunene i perioden 1996-2005. Antallet enslige mindreårige asylsøkere som identifiseres her, er lavere enn antallet som benyttes i SSB-rapporten om enslige mindreårige asylsøkere i barnevernet (Allertsen mfl. 2007). Det skyldes primært at vi begrenser populasjonen til personer som innvandret etter 1995. En utdypende beskrivelse av datagrunnlaget og utvalget finnes i notatet som denne analysen er bygget på (Pettersen 2007).

Silje Vatne Pettersen

Artikkelen bygger på en analyse gjennomført på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, publisert som et notat (Pettersen 2007).



Silje Vatne Pettersen er demograf og førstekonsulent ved Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og leveårsforskning. (svp@ssb.no).

Tabell 1. Enslige mindreårige etter om de har foreldre i Norge per 1.1.2006. Antall og prosent

	Antall	Prosent
Foreldre i Norge	89	4
Hvorav kun mor	55	
kun far	6	
mor og far	28	
Ingen foreldre i Norge	2 092	96
Alle	2 181	100

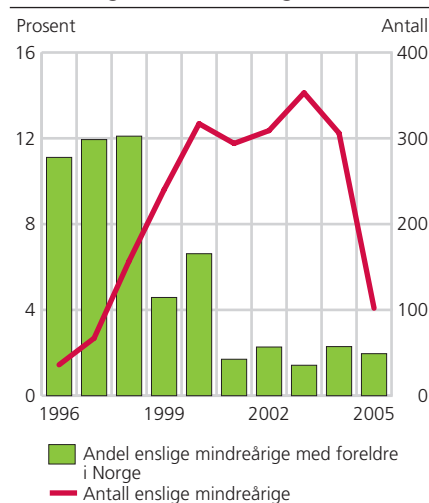
Kilde: Utlendingsdirektoratet/DUF og Statistisk sentralbyrå/Besys.

Tabell 2. Enslige mindreårige, etter innvandringsvedtak. 1996-2005. Antall og prosent

	Antall	Andel av alle	Andel med foreldre i Norge
Asyl	291	13	8
Hvorav overføringsflyktning	215		9
Opphold på humanitært grunnlag	1 848	85	3
Avslag	36	2	3
Annet	6	0	:
Alle	2 181	100	4

Kilde: Utlendingsdirektoratet/DUF og Statistisk sentralbyrå/Besys.

Figur 1. Andel enslige mindreårige med foreldre i Norge og antall enslige mindreårige, etter bosettingsår. Prosent



Kilde: Utlendingsdirektoratet/DUF og Statistisk sentralbyrå/Besys.

som barnet kan sendes tilbake til. Noen får også opphold fordi forholdene i hjemlandet vanskeliggjør retur.

Disse barna har ikke den samme retten til familiegjenforening som barna med asyl. Kun ved særlige menneskelige hensyn vil foreldrene kunne få midlertidig oppholdstillatelse i Norge. Blant enslige barn og unge som har opphold på humanitært grunnlag, er andelen familiegjenforente svært lav og langt lavere enn blant enslige mindreårige med asyl (tabell 2). Bare 3 prosent av dem med opphold på humanitært grunnlag har fått foreldre til Norge.

Færre fikk foreldre til Norge etter 2000

År 2000 markerer et skille i *forvaltningspraksis* når det gjelder familiegjenforening for enslige barn og unge med opphold på humanitært grunnlag. Som en respons på det økte antallet enslige mindreårige asylsøkere på begynnelsen av 2000-tallet ble mulighetene for familiegjenforening i Norge strammet inn. Tillatelse skulle ikke gis dersom gjenforening kunne skje i hjemlandet (St.meld. nr. 17: 2000-2001, Utlendingsdirektoratet 2002).

Figur 1 illustrerer dette og viser at andelen enslige mindreårige med foreldre i Norge synker noenlunde i takt med den generelle økningen i antallet bosatte. At antallet bosatte synker mot slutten av perioden skyldes blant annet at utlendingsmyndighetene i 2003 startet med alderstesting av nye søkere, og at noen søknader fortsatt var under behandling i 2005.

Andelen gjenforeninger er høyest i 1996-1998, da 12 prosent av de enslige mindreårige som ble bosatt i denne perioden, i etttertid har fått foreldrene til Norge. Blant dem som ble bosatt 1996-2000, er det gjennomsnittlig 8 prosent som har fått foreldre til Norge, mens dette gjelder kun 2 prosent av dem som ble bosatt etter år 2000. I tillegg til endret forvaltningspraksis kan de lave andelen mot slutten av perioden også skyldes at det tar tid å få foreldrene til Norge. Perioden mellom barnas bosetting og gjenforening med foreldrene er

*Enslige mindreårige asylsøkere er fellesbetegnelsen på alle barn og unge under 18 år som kommer til landet uten foreldre, eller som ikke har andre voksne med foreldreansvar i Norge. Dette inkluderer også de som kommer til landet i følge med andre voksne enn sine egne foreldre, for eksempel sammen med eldre søsken, tante, onkel eller lignende. De som har fått oppholdstillatelse i Norge, er ikke lenger asylsøkere og omtales i dette notatet som *enslige mindreårige*.*

Familiegjenforening og praksis

Frem til 2000 var praksis at enslige mindreårige barn under 12 år som regel fikk innvilget familiegjenforening i Norge dersom foreldrene kunne oppspores. Barn mellom 12 og 15 år fikk en grundig vurdering, og det var forholdsvis mange innvilgninger. Derimot var det svært sjelden at barn over 15 år fikk innvilget familiegjenforening. Barnets *alder hadde altså stor betydning* for utfallet av søknaden om familiegjenforening (St.meld. nr. 17: 2000-2001).

Ny praksis etter 2000 innebærer at barnets *alder ikke lenger tillegges avgjørende vekt* ved vurdering av familiegjenforening (St.meld. nr. 17: 2000-2001, Utlendingsdirektoratet 2002). I tillegg anses det som det *beste for barnet* at det bor sammen med familien i hjemlandet, slik at familiegjenforening ikke gis når gjenforening kan skje i hjemlandet.



avhengig av hvor lang tid det tar å oppspore foreldrene, gjøre seg kjent med mulighetene for familiegjenforening, søke om gjenforening, vente på vedtak og deretter iverksette et positivt gjenforeningsvedtak.

Ingen fra Sri Lanka

Somaliere utpeker seg som den største landgruppen blant enslige mindreårige som ble bosatt i Norge i perioden 1996-2005. I alt 597 personer, i underkant av 30 prosent, kommer fra Somalia. Deretter følger Irak, Afghanistan, Sri Lanka og Etiopia. De fem største landgruppene utgjør nesten 80

prosent av alle enslige mindreårige asylsøkere i Norge ved inngangen til 2006.

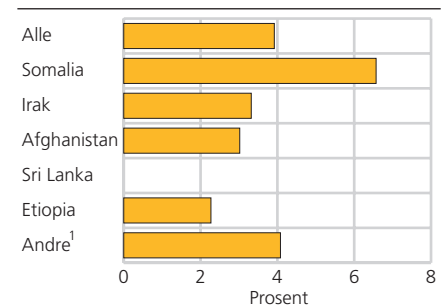
Det er blant enslige mindreårige fra Somalia vi finner den høyeste andelen med foreldre i Norge. 7 prosent av de enslige mindreårige fra Somalia har fått foreldre til Norge (figur 2). Deretter følger Irak og Afghanistan med andeler på 3 prosent, og Etiopia med 2 prosent. Blant enslige mindreårige fra Sri Lanka er det ingen som har fått foreldre til Norge.

Veien videre

Familiegjenforening i Norge mellom enslige mindreårige og deres foreldre er et begrenset fenomen uansett hvilken tidsperiode vi ser på. Selv før innstrammingen av mulighetene for familiegjenforening var det relativt få som fikk foreldre til Norge. Følgelig er de fleste enslige mindreårige i Norge enslige i den forstand at de lever atskilt fra sin aller nærmeste familie.

Ut fra et velferds- og levekårsperspektiv vil det være viktig å undersøke hvordan det går med enslige mindreårige som er bosatt i Norge. Hvor høy andel er sysselsatt eller under utdanning, hvordan har de det økonomisk, og hvordan klarer de seg sammenlignet med den øvrige flyktningbefolkningen? Dette er særlig interessant med tanke på at over 80 prosent av de enslige mindreårige asylsøkerne som ble bosatt i perioden 1996-2005, i dag er myndige (Pettersen 2007).

Figur 2. Andel enslige mindreårige med foreldre i Norge, etter fødeland. 1996-2005. Prosent



¹ Blant annet Eritrea, Liberia, Bosnia-Hercegovina, Burundi, Brazzaville Kongo, Rwanda, Sierra Leone, Myanmar, Iran, Saudi-Arabia, tidl. Jugoslavia og Russland.

Kilde: Utlendingsdirektoratet/DUF og Statistisk sentralbyrå/Besys.

Referanser

Allertsen, L., T. Kalve og V. Aalandslid (2007): *Enslige mindreårige asylsøkere i barnevernet*, Rapport 2007/41, Statistisk sentralbyrå.

Pettersen, S.V. (2007): *Enslige mindreårige asylsøkere og gjenforening med foreldre*, Notater 2007/58, Statistisk sentralbyrå.

Stortingsmelding nr. 17 (2000-2001): *Asyl- og flyktningpolitikken i Norge*, Det Kongelige kommunal- og regionaldepartementet.

Utlendingsdirektoratet (2002): *Søknad om familiegjenforening der herboende er mindreårig og er innvilget oppholdstillatelse på humanitært grunnlag* – utlendingsforskriften §24 annet ledd, Rundskriv 20. september 2002.

Utlendingsforskriften (2007): *Forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her*, FOR – 2007-07-11-891.

Utlendingsloven (2007): *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her*, LOV-2007-06-29-47 fra 2007-07-01.